

ЛЕГКО ЧИТАЕМ ПО-ТУРЕЦКИ

А. Навои

ФАРХАД И ШИРИН

САМЫЕ ИЗВЕСТНЫЕ
ТУРЕЦКИЕ РОМАНТИЧЕСКИЕ
ПОЭМЫ

Уровень 1

*Адаптация текста, составление комментария,
словаря и упражнений
С. Р. Серазидиновой*

Издательство АСТ
Москва

УДК 811.512.161(075)
ББК 81.2Тур-9
Н15

Навои, Алишер.

Н15 Фархад и Ширин = Ferhat ile Şirin. Самые известные турецкие романтические поэмы. Уровень 1 / адаптация текста, комментарии, упражнения, словарь С. Р. Серазидиновой. — Москва: Издательство АСТ, 2024. — 128 с. — (Легко читаем по-турецки).

ISBN 978-5-17-165282-1

Только начали изучать турецкий язык? Ищете, что с удовольствием почитать на турецком? Откройте для себя трогательную историю любви между принцем Фархадом и красавицей Ширин!

Поэма знаменитого поэта Алишера Навои представлена в аккуратном пересказе, который подойдет для всех, кто только приступил к изучению турецкого языка. Каждая часть произведения сопровождается простыми упражнениями на понимание прочитанного и работу с лексикой, а также ответами для самопроверки. В конце издания представлен словарик.

Благодаря удобному формату и маленькому весу книгу легко везде брать с собой.

Пособие подойдет всем, кто начинает изучать турецкий язык.

ISBN 978-5-17-165282-1

© Серазидинова С. Р., адаптация текста,
комментарии, упражнения, словарь, 2024
© ООО «Издательство АСТ», 2024

Ferhat'ın İlk Yılları

Uzun zaman önce Çin ülkesinde bir hakan¹ varmış. Altın tahtı varmış; gökyüzündeki yıldızlar, yeryüzündeki kum kadar çok askeri varmış. Hakan hem çok zengin hem de cömertmiş. Fakat hiç mutlu değilmiş.

“Güç, zenginlik nedir ki? Oğlum yok. Ben öldükten sonra başka biri yerime geçecek, sarayımda oturacak, hazinemi çarçur edecek, ülkeyi düşmanın eline verecek,” diye düşünüyor-muş ve Allah’a, ona bir oğul versin diye² sürekli dua ediyormuş.

Nihayet Allah hakanın dileğini kabul etmiş ve ona bir erkek çocuk vermiş. Hakan o kadar sevinmiş ki ülkedeki herkes evini ipek kumaşlar-

¹ Хакан — титул тюркского правителя.

² Повелительно-желательное наклонение + diye — чтобы. «Чтобы дал...».

la süslesin diye emretmiş. Oğluna Ferhat adını vermiş. Bu çocuk daha doğuşunda³ kederi beraberinde getirmiş. O akıllı ve kabiliyetliymiş. Ancak öteki çocuklar gibi neşeli değilmiş. Çok az yermiş ve çok sessizmiş.

Ferhat üç yaşına girmiş ve o kadar zekiymiş ki babası, ona bir hoca tayin etmiş. Çocuk bütün dersleri kısa bir zamanda öğrenmiş. Bir yılda Kur'anı ezberlemiş. Bir kitabı okuduktan sonra bütün bilgileri hemen hatırlarmış, o kitabı bir daha açmazmış. Sadece aşk hikâyelerini tekrar tekrar okurmuş. On yaşına kadar dünyadaki bütün bilimleri öğrendikten sonra iyi bir savaşçı olarak yetişmiş. Çünkü on yaşındaki çocuklara göre⁴ çok iri yapılı ve güçlüymüş. On dört yaşında bütün meziyetlerine rağmen son derece alçak gönüllü ve temiz kalpliymiş.

Fakat Ferhat daima bir melankoli içindeymiş. Şaraptan, müzikten, şarkılardan zevk almazmış. Bu yüzden hakan derin derin düşünüyormuş. Ferhat için eğlenceler yapar; hok-

³ «Еще при рождении». Аффикс -(y)Iş образует отглагольные имена: doğmak — родиться; doğuş — рождение.

⁴ -(y)A göre — (здесь) в сравнении с...

kabazlar, sihirbazlar çağırırımıŖ. Ferhat'ın her gizli Ŗeye merakı varımıŖ, hokkabazların iŖlerini dikkatle incelemiŖ ve çözmüŖ. Bundan sonra o eğlencelere artık ilgisi kalmamıŖ.

Hakan, onun bu ilgisizliği ve melankolisi karŖısında çaresiz kalmıŖ. Oğlu için dört köŖk inŖa etmeyi, bu dört köŖk için dört mevsime uygun bir yer seçmeyi ve yine dört mevsimle ilgili renklerle bu köŖkleri süslemeyi düşünmüŖ⁵. İlkbahar köŖkü için gül pembesi, yaz köŖkü için yeŖil, sonbahar köŖkü için safran sarısı, kiŖ köŖkü için kar gibi beyaz rengi seğer. Hakanın Mülk Ara adındaki bir veziri⁶ varımıŖ; hakan, onun fikirlerine daima büyük değer verirmiŖ. Bu iŖi Mülk Ara ile konuŖmuŖ, ona ısmarlamıŖ. Vezir bu iŖ için ustalar ve iŖçiler bulmuŖ. Onlara bol para vermiŖ. Bu inŖaatta Çin ülkesinin en iyi mimarları, ressamaları, taŖçıları çalıŖımıŖ.

Ferhat köŖklerin inŖaatını çok merak etmiŖ. GelmiŖ ve özellikle baŖ taŖcının sanatına karŖı büyük bir ilgi duymuŖ.

⁵ -mAyI düşünmek — думать что-то сделать.
«Задумал построить...».

⁶ Визирь — министр в странах Востока.

“Ey usta,” demiş, “işine hayran kaldım. Senin ellerinde granit yumuşak balmumu gibi. Elindeki alet nasıl hep keskin kalabilir? Ne olur, bana sanatının sırlarını anlat.”

Taşçı Ferhat’ın önünde saygıyla eğilmiş.

“Aletlerimizi yapmak için demiri özel bir şekilde dövüyoruz,” demiş. “Böylece hep keskin kalır.”

Ferhat güneş batımına kadar taşçıyı izlemiş. Bütün gece uyuyamamış ve ertesi gün sabah sabah inşaat yerine gelmiş. Taşçılardan, demircilerden, ressamlardan dersler almış, bütün incelikleri kısa bir zamanda öğrenmiş. Bu dört köşk ve bahçeleri dört yılda bitmiş ve o zamana kadar Ferhat sanatlara hakim bir duruma gelmiş.

Her şey bittikten sonra Ferhat vezir ve hakanla birlikte bu dört köşkün her birinde üç ay süreyle eğlenmiş. Ama onda iyileşmeye doğru⁷ hiçbir işaret belirmemiş. Hakan yine çaresizlik içindeymiş. Kendi kendine tahtını oğluna terk etmeyi düşünmüştü. Hakan artık 60 yaşına girmiş, ihtiyar ve tecrübeli bir hükümdarmış. Gö-

⁷ -(y)A doğru — в направлении к, в сторону чего-либо.

rüyormuş ki Ferhat herkese iyilik yapar ve hiç kimseye karşı şiddet kullanmazmış. “Bu özellik şahıslara değil, dervişlere⁸ yakışır. Oğlum bu duygusallıktan vazgeçsin, memleket sorumluluğunu üzerine alsın. Kimsenin kötülüğünü istemeyecek, o yüzden kötülere karşı şiddet kullanmaya mecbur olacak⁹.” diye düşünmüş. Hakan bu düşüncelerle divan¹⁰ toplamış ve oğluna teklifini sunmuş. Ferhat bu iş için kendisini yetersiz buluyormuş. Önce hakanın dileğini kabul etmemiş. Fakat hakan sözlerini tekrarlamış, o zaman Ferhat babasını kırmak istememiş:

“Hakan babam, şimdiye kadar devlet işleriyle hiç uğraşmadım. Bunları öğrenmek istiyorum, bunun için bana bir iki yıl ver. Önce küçük bir görev alayım, tecrübe kazanayım. Böylece büyük devlet işlerine hazır olurum.”

Hakan bu makul sözleri çok beğenmiş.

⁸ Дервиш — нищенствующий аскет, аналог монаха.

⁹ -мАуА mecbur olmak/kalmak — быть вынужденным сделать что-то.

¹⁰ Диван — совещательный орган власти при некоторых восточных правителях.

УПРАЖНЕНИЯ

1. Соедините части словосочетаний:

1. şiddet	a. dövmek
2. zevk	b. kalmak
3. derin derin	c. kullanmak
4. hayran	d. kazanmak
5. tecrübe	e. almak
6. demir	f. düşünmek

2. Переведите следующие слова и выражения:

Расточать казну; молиться Аллаху; приносить с собой; назначать учителя; выучивать наизусть; истории о любви; несмотря на свои достоинства; в высшей степени; внимательно изучать; терять интерес; быть в отчаянии/не знать, что делать; ценить; заказывать работу; восхищаться; пчелиный воск; пожалуйста (*синоним lütfen*); секреты искусства; склониться перед кем-то; зна-

ющий/владельчий чем-то; оставитъ свой трон; применять насилие; быть к лицу/быть подобающим; брать на себя ответственность; выдвигать свое предложение; считать недостаточным; обижать кого-то; разумные слова.

3. Вставьте пропущенные слова:

- a. Gökyüzündeki yıldızlar, yeryüzündeki kum _____ çok askeri varmış.
- b. Ben öldükten sonra başka biri _____ geçecek, sarayında oturacak, hazinemi çarçur edecek, ülkeyi düşmanın _____ verecek.
- c. Hakan o kadar sevinmiş ki ülkedeki herkes evini ipek kumaşlarla _____ diye emretmiş.
- d. Çünkü on yaşındaki çocuklara _____ çok iri yapılı ve güçlüymüş.

- e. Ferhat'ın her gizli şeye _____
_____ varmış.
- f. ... bu dört köşk için dört mevsime
_____ bir yer seçmeyi ...
düşünmüş.
- g. Aletlerimizi yapmak için demiri özel bir
_____ dövüyor-
uz.
- h. Ama onda iyileşmeye doğru hiçbir _____
_____ belirmemiş.

4. *Найдите верные утверждения:*

- a. Çin hakanı genç bir yaşta baba olmuş.
- b. Ferhat öteki çocuklara benzemiyormuş.
- c. Ferhat aşk hikâyelerinden başka hiçbir
kitabı tekrar okumazmış.
- d. Hakan oğlu için çok endişeleniyormuş.
- e. Ferhat inşaat yerini bir kez ziyaret etmiş.
- f. Ferhat devlet işlerine hemen başlamak
istemiş.

5. Соедините пары антонимов:

1. zengin	a. sert
2. cömert	b. üzgün
3. zeki	c. fakir
4. neşeli	d. ufak, ince
5. alçak gönüllü	e. genç
6. iri	f. kibirli
7. yumuşak	g. aptal
8. ihtiyar	h. cimri

OTBETЫ

1. 1c, 2e, 3f, 4b, 5d, 6a

2. Hazineyi çarçur etmek; Allah'a dua etmek; beraberinde getirmek; bir hoca tayin etmek; ezberlemek; aşk hikâyeleri; meziyetlerine rağmen; son derece; dikkatle incelemek; ilgisi kalmamak; çaresiz kalmak; değer vermek; işi ismarlamak; hayran kalmak; balmumu; ne olur (*сидноним lütfen*); sanatın sırları; birinin önünde eğilmek; bir şeye hakim; tahtını terk etmek; şiddet kullanmak; yakışmak; sorumluluğu üzerine almak; teklifini sunmak; yetersiz bulmak; birini kırmak; makul sözler.

3. a. kadar, b. yerime, eline, c. süslesin, d. göre, e. merakı, f. uygun, g. şekilde, h. işaret

4. b, c, d

5. 1c, 2h, 3g, 4b, 5f, 6d, 7a, 8e

Gizemli Ayna

Hakan Ferhat'ın cevabına o kadar sevinmiş ki ona güzel bir hediye vermek istemiş. Ama nasıl bir hediye? Oğluna layık bir şey bulamıyormuş. Sonuçta bir gün onu hazinesine götürmüştü. O hazinenin kırk odasının her birinde kırk tane altın dolu sandık varmış. Diğer kırk odasının her birinde kırk bin parça ipek kumaş ve kıyafet bulunuyormuş. Diğerlerinde ise çeşit çeşit baharatlar, değerli taşlar varmış.

Hakan Ferhat'ın önüne birbirinden güzel kıymetli eşya ve mücevherler koymuş. Ferhat bütün bu güzel şeylerle çok az ilgilenmiş. Fakat ansızın billur bir sandık görmüş ve o sandık dikkatini çekmiş.

“Hakan babam, şu billur sandığa bakmak istiyorum. Düşünüyorum ki içinde gizli bir şey vardır. Onu hemen açsınlar.”